

Ritaharjun päiväkodin toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, toimintakausi 2024-2025

1. Johdanto:

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) ja varhaiskasvatuslaki velvoittavat jokaista päiväkotia toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun. Suunnitelmassa tarkastellaan ja kehitetään päiväkotimme toimintaa ja se laaditaan yhdessä henkilöstön kanssa. Lapset otetaan mukaan suunnitelman laatimiseen. Lasten osallisuus toteutetaan huomioiden sekä lapsen ikä- että kehitystaso. Tasa-arvolain mukaan suunnitelmassa kiinnitetään erityisesti huomiota vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, materiaaleihin, huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. (Opetushallitus)

Lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. Henkilöstön tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa. (Oulun vasu)

2. Päiväkotimme arvot ja toiminta-ajatus:

Oulun kaupungin arvot näkyvät seuraavalla tavalla Ritaharjun päiväkodissa:

- Rohkeus näkyy meillä ennakkoluulottomana tutustumisena uusiin asioihin ja ihmisiin sekä vapautena ilmaista itseään leikin, taiteen ja liikunnan kautta.
- Reiluus näkyy meillä siten, että kaikkia kohdellaan tasavertaisesti. Huolehdimme siitä, että jokaiselle lapselle löytyy leikkikaveri. Erimielisyydet lasten kesken sovittelaa reilussa hengessä MiniVerso-menetelmää apuna käyttäen.
- Vastuullisuus näkyy meillä itsestä, toisesta ja ympäristöstä huolehtimisena, ystävällisyytenä, leikkiympäristön siistinä pitämisenä, kierrättämisenä ja kestävän kehityksen asioihin paneutumisena

Arvostamme toiminnassamme innostusta ja iloa, toisten huomioimista, turvallisuutta sekä yhdessä tekemistä. Toimintamme perustuu lämpimään vuorovaikutukseen, kohtaamiseen ja kiireettömyyteen. Päiväkotimme ympäristö antaa loistavat mahdollisuudet toteuttaa monipuolista, laadukasta pedagogiikkaa. Painotamme leikkiä, toiminnallista oppimista sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua. Liikkuminen eri muodoissaan, retkeily ja oppiminen lähimetsässä ovat vahvasti osa toimintaamme. Taiteellinen kokeminen, musiikki,

kuvataide ja draama yhdessä tutkimisen kanssa, muodostavat kokonaisuuksia, joita elävöitämme ja ilmennämme digiosaamisen keinoin.

3. Mitä on tasa-arvo:

Lain mukaan tasa-arvolla tarkoitetaan kaikkien sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Suomessa tasa-arvolaille ehkäistään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja edistetään sukupuolten tasa-arvoa.

Varhaiskasvatuksessa tasa-arvo tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että sukupuoli ei aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen arjessa. (Opetushallitus)

4. Mitä on yhdenvertaisuus:

Lain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan kaikkien ihmisten samanarvoisuutta riippumatta heidän iästänsä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Suomessa yhdenvertaisuuslaissa edistetään yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjintää perustuen näihin ihmisen ominaisuuksiin. Sekä tasa-arvo että yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat samaa asiaa: syrjimättömyyttä ja tasavertaisia mahdollisuuksia ihmisen eri ominaisuuksista huolimatta. Varhaiskasvatuksessa yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että ihmisten eri ominaisuudet, kuten ihonväri, uskonto tai terveydentila, eivät aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan. (Opetushallitus)

5. Nykytilan kartoitus:

Syksyllä 2023 teimme forms-kyselyn tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta päiväkodin lasten huoltajille ja henkilökunnalle. Aloitimme suunnitelman muokkaamisen näistä kyselyistä. Huomioimme huoltajien mielipiteitä ja näkemyksiä suunnitelmaa laatiessamme ja toimintaa toteuttaessamme. Alkuvuodesta 2024 tehdyistä hyvinvointikyselyistä saimme tietoa lasten kokemuksista liittyen tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun. Lapsia osallistetaan myös järjestämällä lasten kokous keväällä 2024. Lasten näkemyksiin yhdenvertaisuuden kysymyksistä tulemme jatkossa kiinnittämään entistä enemmän huomiota.

KYSELY TASA-ARVOSTA JA YHDENVERTAISUUDESTA *RITAHARJUN PÄIVÄKODIN HUOLTAJILLE*
2023,koonti

1. Mitä sinun mielestäsi on tasa-arvokasvatus?

Se on tasa-arvoista kohtelua taustasta, sukupuolesta tai ihonväristä riippumatta. Kaikki ovat tasa-arvoisia erilaisuudesta huolimatta, ja jokainen kohdataan samanarvoisena ja arvokkaana. Lapset saavat olla lapsia. Sukupuolten luonnollisia eroja ei ohjata, rajata tai luonnottomasti häivytetä.

2. Mitä sinun mielestäsi on yhdenvertaisuuskasvatus?

Tasa-arvolla viitataan usein sukupuoleen, yhdenvertaisuus on laajempi käsite. Pitkälti samaa kuin tasa-arvokasvatus. Siinä korostuu yksilöiden samanarvoisuus ja jokaisen ainutkertainen taustatekijöistä riippumaton arvo. Sen tulee näkyä kaikessa toiminnassa.

3. Mikä sinulle on huoltajana tärkeää tasa-arvo – ja yhdenvertaisuuskasvatuksessa?

Tärkeää on järki (maalaisjärki) ja kohtuus. Lapsi kohdataan arvokkaana yksilönä, jokainen saa olla omanlaisensa. Kaikkea käytöstä, kuten kiusaamista ja nimittelyä, ei tule sallia. Jotkut asiat onnistuvat tytöiltä, jotkut pojilta. Kasvatus ei saa olla ristiriidassa raamatun ja kristillisten arvojen kanssa.

4. Mitä sinun mielestäsi on tärkeää huomioida lasten kanssa toimittaessa, kun puhutaan lasten yhdenvertaisesta kohtelusta?

Tärkeää on tunne yhdenvertaisuudesta, vaikka yksilöt ovat keskenään erilaisia. Jokaisella tulee olla sukupuolesta riippumattomat yhdenvertaiset mahdollisuudet ja vaatimukset. Kaikilla tulee olla mahdollisuus tehdä ja valita eri asioita sekä lupa tykätä epätyypillisistä asioista. On tärkeää kasvattaa lapsia toimimaan huomaavaisesti toisia lapsia kohtaan.

5. Miten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden pitää näkyä päiväkodin toiminnassa?

Tasavertaisuus huomioidaan suunnittelussa. Kaikkia kohdellaan samanarvoisina ja yhtä arvokkaina. Lasten keskinäiseen kanssakäymiseen puututaan herkästi ja ohjataan olemaan kaikkien kaveri. Lapset sekoitellaan ryhmiin siten, että tuetaan eri taustaisten ja eri sukupuolta olevien lasten välistä vuorovaikutusta. Aikuiset ovat esimerkkeinä.

Noudatetaan normaalia päivärutiinia, tarpeetonta alleviivausta tai erityiskohtelua ei tarvita.

Tyttöjen annetaan olla tyttöjä ja poikien poikia, ei yritetä kyseenalaistaa lasten luonnollista käsitystä itsestään. Suhtaudutaan kriittisesti ideologisten järjestöjen ajamia luonnottomia, biologian ja järjen sekä kristillisen ihmiskäsityksen vastaisiin toimintatapoihin.

6. Miten mielestäsi nykyisellään tasa-arvo – ja yhdenvertaisuuskasvatus toteutuu päiväkodissa?

Toteutumista arvioitiin hyväksi ainakin osittain. Toisaalta sitä ei pidetty kovin tehokkaana. Erään mielipiteen mukaan vanhoja periaatteita noudattamalla toteutuu hyvin, eikä uusiin suunnitelmiin ole tarpeen panostaa.

6. Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen tapa kohdata lapsia:

Lapsen saapuessa päiväkotiin hänet huomioidaan, kohdataan henkilökohtaisesti ja otetaan lämpimästi vastaan. Pienryhmätoiminnassa voimme huomioida jokaisen lapsen. Tuemme lasta tunteiden ilmaisussa ja opetamme häntä tunnistamaan tunteitaan.

Järjestämme vuoden mittaan pienimuotoiset syntymäpäiväjuhlat jokaiselle lapselle, myös kesäaikana syntyneille. Kotoa ei tuoda tarjoiluja, vaan jokainen tiimi miettii tavan, jolla syntymäpäiviä juhlistetaan laulaen, runoilla tai yhteisellä leikillä.

Kustannamme tapahtumat ja retket päiväkodin toimintarahoista, jotta kaikilla lapsilla on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua tapahtumiin.
Tulemme hankkimaan päiväkotiin käytettyjä liikuntavälineitä, jotta kaikki lapset voivat osallistua esim. hiihtoon tai luisteluun.

x

7. Palautteen antaminen lapsille

Kaikille lapsille annetaan positiivista palautetta, joka ei ole riippuvainen hänen osaamisestaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Rohkaisemme lasta yrittämään ja hyväksymme epäonnistumisia. Kehumme, kannustamme ja kiitämme. Jokaiselta lapselta löytyy vahvuuksia, joita voimme tukea.

8. Sukupuolisensitiivinen varhaiskasvatus

Sallimme lasten ilmentää omaa sukupuoltaan erilaisin tavoin esim. leikeissä emmekä vahvista stereotypioita esimerkiksi jakamalla poikia ja tyttöjä leikkimään vain omissa ryhmissään. Kunnioitamme lapsen mielikuvaa omasta sukupuolestaan.
Roolileikeissä erilaiset roolit ja roolivaatteet ovat saatavilla kaikille lapsille. Päiväkotimme toiminta on monipuolista-jokaista lasta huomioivaa.
Kunnioitamme monenlaisia perhemalleja.

9. Kehotunnekasvatus

Pidämme huolen lapsen oikeudesta oman kehon koskemattomuuteen. Opetamme lasta kunnioittamaan omaa ja toisten kehoa ja kerromme rajat koskettamiseen, ns. uimapukualueelle ei kaveria kosketa. Esiopetuksessa käytämme kehotunnemateriaalia esimerkiksi Minä arvokas ja ainutlaatuinen, Minusta tuntuu, Kaverisuhteet, Olen kiva kaveri, Meitä on monenlaisia. Oikeus olla turvassa- teemassa käydään läpi oman kehon rajoja. Huomioimme kulttuuriset erot. Harjoittelemme tapoja kuinka puhutaan vieraille ihmisille. Opettelemme digiturvataitoja.

10. Leikki ja oppimisympäristö

Muokkaamme leikkiympäristön sellaiseksi, että siellä on saatavissa monenlaisia leikkivälineitä. Otamme lapset mukaan suunnittelemaan leikki- ja oppimisympäristöjä. Leikkitaulun avulla lapset valitsevat itselleen mieluisia leikkejä. Autamme lapsia

muodostamaan vaihtelevia leikkiryhmiä ja välillä aikuinen arpoo lasten leikkiryhmät. Edistämme näin monipuolisten kaverisuhteiden muodostumista. Lasten ikäryhmä huomioiden lelut ja tarvikkeet ovat helposti saatavilla. Jokainen lapsi myös osallistuu leikkien pois kokoamiseen ja ympäristöstä huolehtimiseen niin sisällä kuin ulkona.

11. Katsomuskasvatus

Korostamme lapsille kaikkien ihmisten samanarvoisuutta. Ketään ei jätetä leikistä pois vakaumuksen takia. Perheiden uskonnollisiin arvoihin ja vakaumuksiin emme puutu. Avainasia on avoimuus eri vakaumuksien omaavien perheiden kanssa. Mikäli jossakin tilaisuudessa on uskonnollista sisältöä, tarjoamme rinnakkaisen, samanarvoisen toiminnan. Seurakunta on yhteistyökumppanimme ja monipuoliseen yhteistyöhön kutsuu neljän korin malli, johon sisältyvät periaatteet perustuvat Opetushallituksen päivitettyihin ohjeisiin. Niillä pyritään takaamaan uskonnonvapauden toteutuminen varhaiskasvatuksessa.

12. Etninen tausta, kansallisuus ja kieli

Meillä on päiväkodissa lapsia useista kulttuuritaustoista. Toiminnassamme huomioimme eri kulttuuritaustoja tutustumalla eri kansallisuuksiin, kulttuureihin ja kieliin.

Suomen kielen oppiminen:

Suomen kielen oppimista havainnoimme, arvioimme ja tilanteissa päiväkotipäivän aikana. Suomen kielen arvioinnin välineenä käytämme lisäksi Kielireppua ja Kettu-testiä. Arjessa toiminnan sanoittaminen ja kuvatuki tukevat suomen kielen oppimista. Tarvittaessa käytämme myös google-kääntäjää tulkkausapuna. Meillä on käytössä monipuolisia keinoja, materiaaleja ja työtapoja suomen kielen oppimisen tukemiseen. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa s2-opetuksesta. Suomi toisena kielenä- opettaja (S2) tukee päiväkodissa annettavaa suomen kielen opetusta. Hyödynnämme tietoteknisiä välineitä kieli- ja kulttuuritietoisien toiminnan toteuttamisessa.

Muu kuin suomi äidinkielenä:

Tuemme lapsen oman äidinkielen kehitystä kannustamalla perheitä oman äidinkieleen puhumiseen. Otamme keskusteluissa huoltajien kanssa esille äidinkieleen liittyviä näkökulmia ja kuuntelemme sekä kunnioitamme heidän mielipiteitään kielikysymyksissä. Sovimme kommunikoinnin tavat yhdessä sellaisten huoltajien kanssa, joiden kanssa ei ole

yhteistä kieltä. Pyrimme käyttämään erilaisia tapoja tiedottamisessa ja keskusteluissa eri kielitaustaisen perheiden kanssa käyttämällä valokuvia, kuvia, reissuvihkoa, käännöstyökaluja ja tarvittaessa tulkin avulla. Teemme yhteistyötä päiväkodissa lasten mahdollisen oman äidinkielen opettajien kanssa.

Muut kielet ja kulttuurit:

Näemme kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja myönteisenä asiana. Tuemme lasten monikielisyyttä ja pyrimme toteuttamaan kieli- ja kulttuuritietoisia toimintatapoja luontevasti osana päiväkodin arkea. Kirjallisuuden, draaman ja digitaalisten välineiden avulla voimme tutustuttaa lapsia eri maihin ja kulttuureihin, lasten perheiden lähtömaiden kulttuureihin, juhlaperinteisiin, ruokiin, vaatteisiin, tansseihin, kirjallisuuteen, musiikkiin jne. Syksyisin YK-päivän yhteydessä järjestämme päiväkodin yhteisen Matka maailman ympäri-tapahtuman, johon jokainen ryhmä valmistaa lapsille ohjelmaa eri maista tai maanosista.

13. Henkiset ja fyysiset rajoitteet

Jokaisen lapsen tulee voida liikkua päiväkodin tiloissa omien kykyjensä, tarpeidensa ja toiveidensa mukaan. Tilamme ovat esteettömiä ja pyörätuolia tai rollaattoria käyttävälle lapselle valitaan sopivin ryhmätila toimia. Pihasuunnittelussa on huomioitu esteettömyys. Kunnioitamme jokaisen lapsen yksilöllisiä ominaisuuksia ja huomioimme temperamenttien erot. Jos lapsen on haastavaa löytää leikkikavereita, autamme häntä siinä. Toimimme vaihtuvissa pienryhmissä ja tämä auttaa lapsia uusien kavereiden muodostamisessa.

14. Lasten osallisuus ja yhteistyö

Annamme lapsen suunnitella ja toteuttaa toimintaansa omista lähtökohdistaan sekä valinnoistaan käsin ja kasvatuksellinen vastuu säilyy aikuisella. Osallisuus on ryhmätoimintaa ja toimivan vuorovaikutuksen kautta lapselle syntyy tunne, että voi vaikuttaa asioihin ja tulee kuulluksi. Vaihtelevissa pienryhmissä toimiminen opettaa lasta tulemaan toimeen monenlaisten lasten kanssa. Lapsen mielenkiinnon kohteet huomioidaan toiminnassa.

15. Kiusaamisen ehkäiseminen ja sovittelumenetelmät:

Päiväkodissamme on kiusaamisenehkäisy-suunnitelma, joka vuosittain päivitetään. Tavoitteet tunne- ja vuorovaikutustaidoille ja kiusaamisen ehkäisylle on kirjattu varhaiskasvatuslakiin: ”Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.” Henkilökunnalla on taitoa ja välineitä lasten ristiriitojen rakentavaan ratkaisemiseen ja kykyä huomata milloin voi olla kyse kiusaamisesta.

Päiväkotimme henkilökunta on käynyt v. 2022 MiniVerso-vertaissovittelukoulutuksen. Siinä autetaan lapsia itse sovittelemaan riitoja. Tämä menetelmä on käytössä päiväkodissamme ja tätä menetelmää voi käyttää myös alle 3-vuotiailla lapsilla. Päiväkodissa on MiniVerso-menetelmästä vastaava opettaja, joka opastaa ja aktivoi muuta henkilökuntaa.

Huoltajat otetaan varhaisessa vaiheessa mukaan kiusaamisen ehkäisyyn. Vanhempainillassa käsitellään aihetta. Huoltajat otetaan mukaan ideoimaan ennaltaehkäisevää toimintaa esim. vanhempaintoimikuntaan. Lasten välisistä riidoista kerrotaan huoltajille. Myös MiniVerso-menetelmästä informoidaan huoltajia.

16. Arvioinnin toteuttaminen

Tasa-arvoisten ja yhdenvertaisten toimintatapojen toteutumista arvioidaan tiimien palaverissa sekä päiväkodin viikkopalaverissa. Asian tiimoilta pidämme myös pedagogisia palaveria.

Olemme ns. hyvinvointipäiväkotinä, ja tämä tarkoittaa, että lapset, huoltajat sekä henkilökunta pääsevät vastaamaan ja vaikuttamaan kyselyjen kautta heitä koskeviin osallisuutta sekä varhaiskasvatuksen laatua koskeviin kysymyksiin. Hyvinvointikyselyt toteutetaan myös vuonna 2024-2025. Toteutamme myös toimintavuoden aikana asiakaskyselyitä huoltajille. Henkilökunta seuraa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koulutustarjontaa ja päivittää osaamistaan koulutusten kautta.

Tavoitteet kaudelle 2024-2025:

- Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen
- koulutusta henkilökunnalle yhdenvertaisuudesta ja sukupuolisensitiivisyydestä
- henkilökunnan tietoisuuden lisääminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksistä keskustelun ja koulutusten kautta